

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Георги Мавров

председател на научното жури за оценка на качествата на дисертационният труд на

магистър-археометрист ВЕЛИСЛАВ ВЛАДИМИРОВ БОНЕВ

„Археометрично изследване на метални изделия от медни сплави от Тракия

(I хил. пр. Хр.)

Трудът на Велислав Бонев се състои от 370 страници текст и приложения, в т.ч. 32 таблици, 43 фигури и 6 карти. Предмет на изследването са 334 предмета, от които 248 фибули, 51 инструменти и 35 други предмети – всичките от бронз, от двете фази на Желязната епоха, от територията на България.

Целта на дисертационният труд – да се съпоставят данните от археометрично изследване на специфична група предмети от една епоха с тези от археологическата им класификация и да се потърсят и изработят стратегии за получаване на „еднозначен отговор, позволяващ ситуирането.....във времето и пространството”. Данни за елементния състав на предметите (10 химически елемента) са получени с помощта на рентгенофлуоресцентен и атомноемисионен анализи. Резултатите са обработени статистически и групирани въз основа на сходства в химическия състав.

Същественият принос на докторския труд е в интерпретацията на данните от химическите анализи и съпоставянето им с известната археологическа класификация на този тип предмети. Така формалното класифициране на един предмет само по външни признаци, характерно за археологическата наука се обвързва с резултати от обективни методи за анализ.

Наред с този основен и съществен принос в процеса на работа са се появили и ред интересни подробности, хвърлящи светлина върху металургията и металообработката за тази епоха. Тук могат да се посочат разликите в елементния състав на фибулите и инструментите, наличието на месинг, макар и в ограничен брой проби, завишеното съдържание на цинк и олово в късната Желязна епоха за сметка на останалите компоненти и т.н. Тези разлики подсказват стремеж на древните металурзи да постигат определени, желани качества на метала в зависимост от предназначението му. Това се отнася и до откриването на месинг, който по същество е метал с по-

различни качества- по-устойчив на корозия, по-еластичен и жилав. Едва ли само сходството с цвета на златото е желаният резултат, то е по-скоро благоприятен, второстепенен ефект. Друг интересен момент, макар и само загатнат в труда на докторанта е опитът да се локализируют рудни находища, използвани в древността на базата на разлики в микроследи от отделни елементи в предметите. Резултати в тази посока очевидно са възможни след допълнителни изследвания с други методи на анализ, което подсказва, че работата на Велислав Бонев, освен че решава частен археологически проблем със средствата на археометрията маркира доста нови насоки за бъдещи изследвания.

Велислав Бонев е по същество първият магистър-археолог, който решава археологически проблеми с помощта на интердисциплинарен подход и без съмнение е трябвало да преодолее редица пречки от всякакво естество за да завърши своя труд. Тук могат да се споменат както пробовземането и пробоподготовката, така и стремежа за получаване на „адекватен химичен профил”. От тези два процеса зависи и достоверността на резултатите от анализите. Най-вероятно ще се наложи стандартизиране на пробовземането, което винаги е било конфликтен момент за археологически артефакти и в повечето случаи среща съпротива от страна на собственика на предмета.

Друг съществен проблем е отсъствието на систематизирана база данни за резултати от подобни изследвания у нас. Предполагам, че това е причината докторантът да подложи на анализ и група предмети наречени „други”, която макар и малобройна, да даде възможност за някакъв минимален сравнителен анализ с основната група предмети. Съвсем очевиден е изводът, че работа в тази посока тепърва предстои, а резултатите от дисертационният труд на Велислав Бонев поне за известно време ще са основа за бъдещи интердисциплинарни изследвания.

Резултатите от труда на докторанта са представени на научни форуми у нас и в чужбина, с което е спазено изискването за присъждане на научна степен „доктор”.

Гореизложеното ми дава основание да предложа на уважаемото жури да присъди на магистър-археолог Велислав Бонев научната степен ”доктор”.

18.08.1011 г.

Подпис:

/доц. д-р Г.Мавров/